

Kako se kreira politika Bosne i Hercegovine

- Odgovornost ili alibi -

Sarajevo, juli 2012.

Nedavno otvaranje dijaloga na visokom nivou u Briselu, između predstavnika izvršne vlasti i političkih partija Bosne i Hercegovine i zvaničnika Evropske unije, treba pomoći BiH u napretku u procesu pridruživanja EU. Prema najavi Štefena Filea, evropskog komesara za proširenje, EU se namjerava više angažovati u BiH i uključiti u dijalog koji će dovesti do novog pristupnog procesa na Zapadnom Balkanu.

U zajedničkim zaključcima sa sastanka iz Brisela, naglašeno je da su sudionici postigli dogovor o Mapi puta, koja bi ako se blagovremeno i uspješno provede mogla omogućiti Bosni i Hercegovini da podnese vjerodostojan zahtjev za članstvo u EU do kraja tekuće godine.

Najvažniji dijelovi usaglašene Mape puta odnose se na postizanje političkog dogovora u pogledu sudske odluke u predmetu Sejdić - Finci, te uspostavu djelotvornog mehanizma koordinacije rada po pitanjima EU, kako bi zvanični stavovi odražavali dogovor svih nadležnih institucija i organa vlasti u Bosni i Hercegovini.

Ne sporeći ni u čemu značaj ovih i ostalih dogovorenih odredbi iz zajedničkih zaključaka ovoga dijaloga, skrenuli bi pažnju javnosti na potrebu ažuriranja ili donošenja novih državnih strateških dokumenata. Ovi zajednički definisani principi zaštite i promovisanja nacionalnih interesa trebaju biti osnova za vođenje vanjske i unutrašnje politike institucija vlasti u Bosni i Hercegovini. Stoga je, paralelno sa parcijalnim rješavanjem uslova za priključivanje euro-atlanskim integracijama, neophodno usaglasiti strateške politike koje trebaju pružiti jasne smjernice i okvire svim akterima koji obituju u političkom životu Bosne i Hercegovine.

Trenutno stanje u oblasti državne politike definisane u njenim strateškim dokumentima se može okarakterisati kao alarmantno i prevashodno ukazuje na nemar i neodgovornost političkih lidera, koji su birani ili imenovani na najznačajnije funkcije. Radi ilustracije, osvrnućemo se komentarima na neke od dokumenata koji trebaju predstavljati osnovu za djelovanje našim zvaničnicima na vanjskom i unutrašnjem političkom planu.

Dokument ***Opšti pravci i prioriteti za provođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine***, usvojen je od strane Predsjedništva Bosne i Hercegovine 26. marta 2003. godine. Kako se navodi u istom, njime je Predsjedništvo BiH definisalo načela, pravce i prioritete vanjske politike Bosne i Hercegovine u predstojećem periodu.

Uobičajena je praksa da izabrani političari, na početku svoga mandata, usvajaju svoju politiku djelovanja na osnovu koje su i dobili povjerenje svojih glasača. Primjetno je da naredna dva saziva članova Predsjedništva BiH (iz 2006. i 2010. godine), nisu ovome pitanju posvećivale nikakvu pažnju. Svoje poslove su obavljali u skladu sa usvojenim dokumentom, koji u nekim odredbama odražava prevaziđeno stanje u međunarodnim odnosima. Tako se u njemu može pročitati da će se unaprijeđivati saradnja sa susjednim državama pri čemu su Srbija i Crna Gora još uvijek definisane kao jedna država; da će aktivno raditi na realizaciji člana II Sporazuma o regionalnoj saradnji iz Aneksa I-B Okvirnog mirovnog sporazuma koji je zaključen 2006. godine; da će usmjeriti aktivnosti na priključivanju NATO programu Partnersvo za mir u koji je BiH primljena također 2006. godine ili da će insistirati na saradnji sa međunarodnim tijelima kada BiH predsjedava Paktom za stabilnost u jugoistočnoj Evropi koji je 2008. godine zamjenjen Vijećem za regionalnu saradnju. Realizacija navedenih prioriteta vanjske politike koji su iznijeti u ovome dokumentu nije u fokusu ovoga osvrta, ali bi se svakako moglo naći mnoštvo argumenata koji bi zahtjevali traženje odgovornosti onih zvaničnika koji su bili zaduženi za njeno sprovođenje.

Od svoga uspostavljanja Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine ne djeluje na osnovu **Zakona o vanjskim poslovima Bosne i Hercegovine**, jer jednostavno jedan takav zakon nikada nije usvojen. Nadležnost MVP BiH je, između ostalog, da sprovodi utvrđenu politiku BiH i unaprijeđuje međunarodne odnose u skladu sa stavovima i smjernicama Predsjedništva BiH. Osnovni zakon kojim se sveobuhvatno uređuje djelovanje na vanjsko-političkom planu, standard je koji je usvojen u svim zemljama regiona osim u BiH. Prijedlog za usvajanje ovoga zakona iniciran je 2008. godine ali nikada nije prihvaćen od nadležnih institucija vlasti. Određeni napori na izradi prijedloga zakona su u toku, pa je tako Predsjedništvo BiH na svojoj 21. redovnoj sjednici održanoj 18. aprila 2012. godine tražilo od MVP BiH da mu u roku od 60 dana dostavi informaciju o stepenu izrade zakona o obavljanju vanjskih poslova. Za nadati se da će se konačno i ova važna oblast djelovanja urediti na adekvatan način u dogledno vrijeme.

Vijeće ministara BiH je 2005. godine usvojilo dokument **Strategija integriranja Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju**, koji je pripremila Direkcija za evropske

integracije. Ova Strategija je, kako se navodi, osnovni dokument na kojem će se zasnivati cjelokupni proces pridruživanja EU. Sveobuhvatan u svom pristupu dokument predstavlja dobru osnovu za kreiranje politika i planova nadležnih institucija ali imajući u vidu da je usvojen prije sedam godina, on ni suštinski ni formalno ne može odgovoriti promjenama koje su u međuvremenu nastupile. Broj zemalja članica EU se povećao, usvojen je Lisabonski ugovor koji je i formalno i pravno uveo nove odredbe u funkcionisanju i strukturi Unije, budžetski okvir EU obuhvata period od 2007-2013. godine a nastupila je u međuvremenu i globalna recesija koja je svakako utjecala na zajedničke politike EU. U posmatranom periodu desile su se i neke promjene na političkom i institucionalnom planu unutar BiH, tako da se sa uspostavom novih tijela značajno mijenjaju i akteri uključeni u proces evropskih integracija. Stoga se i ažuriranje postojeće strategija ili njeno usvajanje u novom obliku nameće kao imperativ na željenom putu integrisanja u EU..

Slična konstatacija se može primjeniti i na dokument ***Sigurnosna politika Bosne i Hercegovine***, koji je Predsjedništvo BiH usvojilo 8. februara 2006. godine. Sagledavajući kvalitet ovog dokumenta, primjetno je da se mnogo više pažnje posvetilo formi nego sadržaju, vjerovatno u cilju ispunjavanja jednog od uslova za prijem BiH u Partnerstvo za mir te iste godine. Sigurnosno okruženje se promijenilo u odnosu na identifikovano u ovom dokumentu, pa su tako prijetnje poput cyber kriminala, klimatskih promjena ili energentske sigurnosti postali sve značajniji sigurnosni izazovi, koji se u našoj sigurnosnoj politici uopšte ne tretiraju. Također i procesi poput reforme policije, pristupa Partnerstvu za mir, aplikaciji za NATO Akcioni plan članstva (MAP), vizna liberalizacija, završetak mandata Policijske misije Evropske unije, samo su neki od pokazatelja da su pojedine odredbe ove politike prevaziđene. Ažuriranje ovakvog dokumenta bar svake četiri godine, ustaljena je praksa u zemljama koje ovoj oblasti posvećuju adekvatnu pažnju. Bitno je navesti i odredbu po kojoj Sigurnosna politika predstavlja opšti i konceptualni dokument u oblasti sigurnosti koji nudi okvir s kojim je potrebno uskladiti sva zakonska i druga normativna rješenja, te obuhvata osnovne odluke koje utiču na vanjsku i unutrašnju sigurnost države i društva.

Ovaj kratki osvrt na postojeće stanje u oblasti planiranja politika od strateškog značaja za Bosnu i Hercegovinu, ima za cilj da skrene pažnju nadležnim organima vlasti na njihove obaveze vezane za upravljanje i vođenje povjerenih im državnih

poslova. Postizanje dogovora o strateškim pitanjima i zajedničkim interesima vezanim za budućnost ove zemlje, u značajnoj mjeri bi poboljšao kredibilitet naše zemlje na međunarodnom i unutrašnjem planu. U isto vrijeme definisanje normativno pravnih akata kojime se bliže definiše vanjsko političko i unutrašnje djelovanje, bilo bi također olakšano jasno uspostavljenim strateškim okvirom i smjernicama.

Period pred nama, za koji politički lideri nove pozicije u vlasti predviđaju da će predstavljati novo poglavlje u prosperitetu države i građana, predstavlja pogodan momenat za usaglašavanje i donošenje kvalitetnih strateških dokumenata. Ostaje nam da se u predstojećem periodu na djelu uvjerimo u ozbiljnost i odgovornost političkih predstavnika ,iskazanu u verbalnim obećanjima datim njihovim glasačima. Savjetnika u njihovim uredima ne nedostaje, pa se nadamo da će i opravdati svoju svrsishodnost.

*Centar za sigurnosne studije
Centre for Security Studies*

Branilaca Sarajeva 13/I, 71 000

Sarajevo

Tel: +387 33 262 455 / 262 456

Fax: +387 33 223 250

e-mail: info@css.ba

www.css.ba